

گزارش «فرهنگ‌یختگان» از شیوه‌های آموزشی جدید دانشگاهی که کمک می‌کند دانشجویان در عین مشارکت بیشتر در آموزش و یادگیری با علاقه بیشتری حضور داشته باشند

ایده‌های دانشگاهی برای جذاب‌تر شدن آموزش

در ماه‌هایی که از همه‌گیری جهانی کرونا می‌گذرد، یکی از پرتکرارترین پرسش‌هایی که در حوزه آموزش عالی مطرح شده است، این بوده که دانشگاه‌ها چگونه می‌توانند در آینده پساکرونا با شیوه‌های جدید آموزشی، فضای جذاب‌تری را برای جذب دانشجویان بیشتر فراهم کنند. برخی کارشناسان بر این باورند که حتی به‌رغم بحران‌های ایجادشده، نباید فرصت‌های ایجادشده در دل آنها را از دست داد و این بیانگر آن است که در یک‌سال‌ونیمه‌ای که از شیوع کرونا در دنیا می‌گذرد، بسیاری از دانشگاه‌ها این فرصت طلایی را نادیده گرفته‌اند. یکی از بزرگ‌ترین چالش‌هایی که استادان دانشگاه پیش‌رو دارند، جلب توجه دانشجویان و استفاده از ایده‌های آنها برای موثرتر کردن شیوه‌های آموزشی است. اما باید زمان و نیت درست را برای نوآوری ایجاد کرد.

ندا اظهري

مترجم

فضای کلاس را برای تأمل بصری آماده کنید

فعالیت‌های تأملی، فرصتی را برای دانشجویان ایجاد می‌کند تا اطلاعات را به صورت عمیق‌تری هضم کرده و درک خلاقانه و متنی آنها از مطلب افزایش یابد. زمانی که تمرینات یادگیری انعکاسی در کلاس درس به صورت بصری و تصویری نمایش داده می‌شود، یادگیری برای دانشجویان جذاب‌تر شده و حوصله بیشتری برای یادگیری به خرج می‌دهند و دیگر برای تمام شدن کلاس درس ثانیه شماری نمی‌کنند.

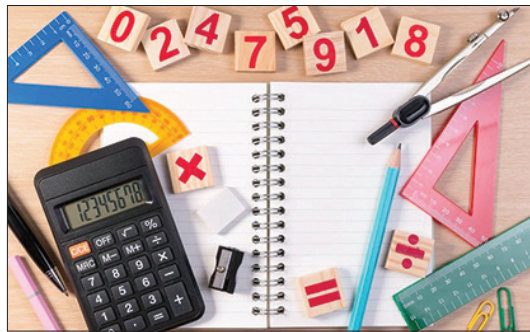
استفاده از پادکست

دنای امروز، دنیای پادکست است. بسیاری از افراد گرایش زیادی به گوش کردن پادکست با موضوعات مختلف دارند و در هر زمان و هر موقعیتی از آن برای پرکردن وقت یا یادگیری موضوعی استفاده می‌کنند. بنابراین، این فناوری و قابلیت، ظرفیت بسیار خوبی را ایجاد کرده تا استادان دانشگاهی بتوانند از آن به‌عنوان راهکاری موثر در فرآیند یادگیری و آموزش استفاده کنند. به‌عنوان مثال، شما به‌عنوان یک استاد دانشگاه، می‌توانید با تهیه پادکست‌های آموزشی، آن را در قالب فعالیت‌های خانگی به دانشجویان ارائه کرده و از آنها بخواهید آن را به دقت در خانه اجرا و آمادگی لازم را پیدا کنند تا در کلاس درس درباره موضوع مطرح‌شده در پادکست بحث و گفت‌وگو کنند. استفاده از این راهکار علاوه‌بر اینکه آموزش را جذاب‌تر و متحول‌تر می‌کند، باب گفت‌وگو و برقراری ارتباط دانشجویان با یکدیگر و با استاد را هم بیشتر کرده و فضای جذاب‌تری را برای هر دو فراهم می‌کند.

استفاده از مباحث ریاضیاتی در آموزش

ریاضیات شاید از نگاه بسیاری از دانشجویان، درس دشوار و بی‌استفاده‌ای باشد اما استادان می‌توانند از ایده‌هایی که در دل ریاضیات عملی نهفته است، به‌عنوان راه‌های آموزشی برای سرعت بخشیدن به یادگیری استفاده کنند. به‌عنوان مثال، اگر از دانشجویان می‌خواهید ماکتی از یک هواپیما بسازند، آنها برای پیش‌بینی سرعت حرکت آن از محاسبات ریاضی استفاده می‌کنند. تکرار محاسبات ریاضیاتی با آزمایش آنها در زندگی واقعی و سپس بحث و گفت‌وگو درباره آنها ازجمله شیوه‌های آموزشی ترکیبی و موثر به‌شمار می‌رود.

تدریس خلاقانه در کلاس درس

استاد در کلاس درس نقش هدایت‌کننده را برای دانشجویان ایفا می‌کند، بنابراین، تزریق خلاقیت برای ایجاد تغییر و تنوع در فضای کلاس ضروری است. اگر فضای خلاقانه‌ای در کلاس حاکم نباشد، یکنواخت بودن کلاس هم برای استاد و هم برای دانشجویان خسته‌کننده و کسالت‌آور می‌شود. همیشه سعی کنید به فعالیت‌هایی فراتر از کلاس فکر کنید. این شیوه‌های تدریس وقت تلف کردن نیست بلکه به رشد خلاقیت بیشتر دانشجویان و حل بهتر مسائل کمک می‌کند.

برنامه‌های درسی نوآورانه

در دنیای اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، دیگر دوران کتاب و کاغذ سپری شده و دانشجویان هم تمایلی به تعامل با کتاب‌های کاغذی یا صفحه‌های خسته‌کننده ندارند. در این میان، ایجاد راهکاری خلاقانه و نوآورانه از سوی دانشگاه و استادان، می‌تواند روند آموزشی را متحول کند. در این راستا، برقراری ارتباط بصری نقش مهمی در فرآیند آموزش دانشگاهی و جلب توجه بیشتر دانشجویان دارد. استادان دانشگاهی باید فضا را بسیار متفاوت در نظر بگیرند. دیگر آموزش به دانشجویان فراتر از ایستادن در مقابل تخته وایت‌برد شده و استفاده از ظرفیت اینترنت و شبکه‌های مجازی می‌تواند علاوه‌بر ایجاد جذابیت بیشتر، درک دانشجویان را از موضوع بالاتر ببرد و باعث شود دانشجویان نیز با مشارکت در فرآیند آموزش، تا حدودی خودآموزشی هم داشته باشند و برای آموختن و یادگیری تنها به استادان خود وابستگی نداشته باشند.

فرصت تجربه دنیای واقعی را به دانشجویان بدهید

اگر دانشجویان از شیوه «دنیای واقعی» برای یادگیری در هر مکانی استفاده می‌کنند، از این تئوری فاصله بگیرید و به آنها کمک کنید در موضوعی واقعی غرق شوند. به‌عنوان مثال، به جای اینکه به دانشجویان در مورد اصول طراحی وب در قالب یک کلاس رسانه آموزش دهید، آنها را تشویق کنید تا سایتی را برای موضوعی که به آن علاقه‌مند هستند، ایجاد کنند و پس از آن، درمورد علایق آنها بحث کنید. اجازه دهید، موضوعی را که در قالب کلاس آموزشی می‌خواهید تدریس کنید، در دنیای واقعی لمس و آن را تجربه کنند. مطمئن باشید با این کار، آموزشی که به او داده‌اید، ملکه ذهنش می‌شود.

انجام تکالیف را به یک قالب خاص محدود نکنید

هرگز برای انجام تکالیف دانشجویان، قالب خاصی را برای آنها مشخص نکنید. اجازه دهید، هر دانشجویی با نوع تفکر و خلاقیتی که دارد، این تکالیف را انجام دهد و در این فرآیند به کشف برسد و از انجام آن لذت ببرد. این کار، خلاقیت دانشجویان را در پیشبرد تکالیف افزایش می‌دهد. به‌عنوان مثال، اگر قرار است دانشجویان یک نمایشنامه را بخوانند و یاد بگیرند، از شیوه‌های خلاقانه برای یادگیری آن استفاده کنید؛ به‌عنوان مثال، از آنها بخواهید آن را اجرا کنند، یا به صورت مکتوب درباره آن بنویسند یا حتی در کلاس درمورد آن به بحث بپردازند و ابعاد مختلف نمایشنامه را بررسی کنند. هر کدام از این شیوه‌ها برای یادگیری گروهی از دانشجویان مناسب است.

می‌توانید از کلاس درس تان فیلم تهیه کنید

گاهی مشاهده کاری که انجام داده‌ایم، به کشف خطاها و ادامه مسیرهای درست کمک می‌کند. اگر می‌خواهید به پیشرفت خود و دانشجویان‌تان کمک کنید، می‌توانید از کلاس‌های درسی که دارید، فیلم تهیه کنید. در قالب فیلم از آنها درباره این سؤال کنید که چه چیزهایی آنها را هیجان‌زده می‌کند؟ یا چالش برانگیزترین کاری که تاکنون انجام داده‌اند، چه بوده؟ و اینکه چه کسی به‌تازگی به یادگیری شما درباره یک موضوع کمک کرده است؟ این پرسش‌ها مسیر فرآیند آموزش و یادگیری آنها را به شما نشان می‌دهد و شما می‌توانید درست و غلط شیوه آموزش خود را پیدا کنید.

بازاریابی تجربی به‌عنوان استراتژی جدید مدیریتی

بازاریابی آموزش عالی برای دستیابی به رونق گرفتن ثبت‌نام دانشگاهی، عملکردی بسیار موثر به‌شمار می‌رود که در سال‌های پیش رو پیچیده‌تر و دشوارتر هم می‌شود. یک استراتژی روشن برای تمایز یک دانشگاه، فراهم کردن فرصت تجربه برای دانشجویان آینده‌نگر است. برگزاری دوره‌های کوتاه‌مدت آنلاین برای دانش‌آموزان دبیرستان، می‌تواند تجربه‌ای ارزشمند برای دانشجویان آینده باشد.

ارائه مطالب یادگیری غیرمتعارف

کتاب‌ها و برنامه‌های درسی یکی از عناصری است که استادان می‌توانند از نوع غیرمتعارف آن برای ایجاد خلاقیت کمک بگیرند؛ به عبارتی، آنها می‌توانند به دانشجویان کمک کنند تا خارج از چارچوب‌های فکری ببینند و عمیق‌تر تعمق کنند. الهام گرفتن از ایده‌های مختلف یکی از راهکارهایی است که می‌توان برای ایجاد خلاقیت در دانشجویان استفاده کرد. رهبران و مدل‌هایی که در جامعه وجود دارند، نقش مهمی در رشد خلاقیت در دانشجویان ایفا می‌کنند. با استفاده از ایده‌های ارائه‌شده از سوی رهبران و مدل‌ها در قالب کتاب‌های درسی دانشگاهی، دانشجویان می‌توانند خلاقیت خود را تقویت کنند. این ایده‌ها همچنین در قالب وب‌سایت‌ها هم ارائه شده و در دسترس عموم مردم و نیز دانشجویان قرار می‌گیرند.

از تکنیک خوانش گروهی استفاده کنید

گاهی استادان دانشگاه به دانشجویان توصیه می‌کنند که مبحث مشخص شده را در خانه مطالعه کنند. اما به‌عنوان شیوه‌ای نوین، بهتر است از تکنیک خوانش گروهی استفاده کنید. به این شکل که درس مورد نظر به صورت مشارکتی در کلاس و توسط دانشجویان خوانده شود و بلافاصله پس از آن، سوالات درباره آن بحث مطرح شود. این از اهمیت بالایی برخوردار است که هر چند کوتاه، اما هر دانشجوی فرصت کافی برای خواندن بخشی از درس را پیدا کرده باشد تا بتواند در این خوانش گروهی نقشی ایفا کرده باشد. این کار، انگیزه دانشجویان را افزایش می‌دهد.

استفاده از رنگ در آموزش

شاید تصور کنید که استفاده از رنگ در کلاس‌های آموزشی تنها به مقاطع مدرسه و کودکان و نوجوانان محدود می‌شود اما دقت داشته باشید که استفاده از قابلیت رنگ در هر زمان و هر مکانی می‌تواند روحی تازه به فضای آموزشی دهد. حال این رنگ می‌تواند از رنگ در و دیوار کلاس درس گرفته تا استفاده از پوسترهای مختلف آموزشی باشد که روش‌های خلاقانه برای یادگیری تلقی می‌شوند. شما می‌توانید این پوسترهای رنگی آموزشی را در هر جلسه بسته به موضوع تدریس، تعویض کنید و از پوسترهایی مرتبط با همان موضوع روی در و دیوار کلاس استفاده کنید. این آموزش به‌طور غیرمستقیم، تمرکز دانشجویان را به موضوع بحث معطوف کرده و نکاتی را پیرامون موضوع به آنها القا می‌کند. درواقع، رنگ یک ابزار قدرتمند برای کمک به دانشجویان در دریافت اطلاعات و یادگیری مفاهیم درسی است. بنابراین، دانشجویان خود را ترغیب کنید که از رنگ‌های بیشتری حین نوشتن جزوه استفاده کنند؛ بعد از مدتی متوجه خواهید شد که این شیوه تا چه حد می‌تواند فرآیند یادگیری و دریافت اطلاعات را در آنها تقویت کند. از این شیوه می‌توانید برای تحکیم قوانین کلاس، آموزش اصول ریاضیات و یاد دادن الگوهای خاص به دانشجویان استفاده کنید.

تمرکز بر پرورش فارغ‌التحصیلان آماده به کار

یکی از چالش‌ها و مشکلاتی که آموزش عالی با آن دست به‌گریبان است، اینجاست که فارغ‌التحصیلان آنقدر کارآموده و کارگرفته نشده‌اند تا بتوانند مشغول به فعالیت شده و درآمد کافی برای خود داشته باشند. زمانی که بازگشت سرمایه با جدیت بیشتری نسبت به گذشته مورد بحث قرار می‌گیرد، دانشگاه‌هایی که ارزش آمادگی کار را برای فارغ‌التحصیلان توضیح داده و دانشجویان آینده و کارفرمایانی که اقدام به استخدام آنها می‌کنند را برای بازار کار آینده آماده می‌کنند، از جایگاه بالاتری برخوردار خواهند بود. معمولاً فارغ‌التحصیلان برای آماده شدن بعد از اتمام تحصیلات خود، باید در قالب پروژه‌هایی، آمادگی خود را برای حضور در بازار کار حفظ کنند.

برنامه کلاسی منعطف‌پذیری داشته باشید

معمولاً کلاس‌های درس دانشگاهی طبق برنامه‌ریزی خاصی پیش می‌رود و استادان سعی می‌کنند طبق همین چارچوب پیش روند تا مشکلی در ارائه مباحث پیدا نکنند. اما برخی کارشناسان بر این باورند که داشتن یک برنامه کلاسی انعطاف‌پذیر می‌تواند یکنواختی ایجاد شده را برطرف کند. به این ترتیب، دانشجویان در هر جلسه منتظر یک شیوه جدید یا یک راهکار آموزشی تازه هستند تا از طریق آن، آموزشی متفاوت را دریافت کنند. به‌عنوان مثال، آموزش گروهی یا انفرادی هر دو شیوه‌هایی هستند که در جایگاه خود شیوه‌هایی موثر برای یادگیری هستند. در هر کدام فعالیت‌های مختلفی را می‌طلبند. بنابراین استادان دانشگاهی باید برای ایجاد خلاقیت بیشتر در فضای کلاس‌های آموزشی خود، از سازگاری و انطباق‌پذیری آن استفاده کنند.

تشویق دانشجویان به یادگیری و بحث علمی

بنجامین فرانکلین می‌گوید: «به من چیزی را بگوئی، فراموش می‌کنم؛ اگر چیزی را به من یاددهی، به یاد می‌سپارم، اما اگر من را درگیر موضوعی کنی، آن را یاد می‌گیرم.» این شاید جمله‌ای ساده باشد اما عمق مفهوم یادگیری را به زبان ساده بیان کرده است. دانشجویان هم از این امر مستثنی نیستند و زمانی یک موضوع را با تمام وجود یاد می‌گیرند که مدت‌ها درباره آن فکر کرده و صحبت کرده باشند. درواقع، یادگیری علمی و هدایت بحث به شکلی معنادار می‌تواند عرصه‌ای را برای بیان ایده‌های جدید، تفکر انتقادی و بیان نظرات در اختیار دانشجویان قرار دهد و آنها را در سطح عمیق‌تری درگیر مباحث آموزشی کند.

جایگزینی فضای معمول آموزشی با فضاهای یادگیری مشترک

فضاهای کاری و آموزشی مشترک به دانشجویان کمک می‌کند دانشجویان هم در فرآیند یادگیری نقش ایفا کنند. دانشجویان تنها عناصری در کلاس درس نیستند که روی میز و صندلی‌ها نشسته باشند بلکه مشارکت آنها در فرآیند آموزش، از آنها افرادی خلاق و با اعتمادبه‌نفس بالا می‌سازد. این کار به آنها در ایده‌پردازی در عین حفظ ساختارهای آموزشی اما در قالب نوین کمک می‌کند. مشاهده فیلم‌های آموزشی کلاس‌های مختلف دانشگاهی می‌تواند الهام‌بخش بوده و به شما در ایجاد محیطی انعطاف‌پذیر در کلاس درستان کمک کند.